

83 . Constanța | Punct: Necropola orașului antic | Anul: 2017

Anul: 2017

Cod RAN: 60428.16

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană târzie

Categorii sit: Religios, ritual și funerar

Autori: Constantin Băjenaru, Cătălin-Mircea Nopcea, Dan Vasilescu

Instituții: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Raport

Cercetarea preventivă s-a efectuat la cererea beneficiarului Thomas Kavanagh, pentru descărcarea de sarcină arheologică a terenului pe care se dorește investiția "construire imobil P+2E". Terenul este situat în zona centrală a Constanței, nu departe de perimetrul din strada Dacia 1B, cercetat în anul 2016 (vezi CCA. Campania 2016, p. 179-181). Săpătura s-a efectuat în suprafață, printr-o decapare cu mijloace mecanice în etape diferite, până la un nivel la care s-au putut delimita complexe arheologice (circa -1,60 m sub nivelul actual al terenului). Succesiunea stratigrafică generală a sectorului cercetat este următoarea : asfalt (0,10 cm); strat modern 2 (post-1960) - pamânt de nivelare generală a terenului, depus la finalizarea construirii blocului de pe Bd. Tomis (0,30-0,40 m); strat modern 1 - depuneri firave de pământ, corespunzând locuirii de la sfârșitul sec. XIX și din prima jumătate a sec. XX (0,10-0,20 m); strat de pământ negru-brun, vegetal post-antic (0,20-0,30 m); strat de pământ brun (0,30-0,50 m), în general steril, la partea superioară cu rare cu indicii ale unui nivel de călcare antic și cu pământ provenit de la excavațiile antice; pământ galben viu (loess), surprins la adâncimi cuprinse între -1,10 și -1,25 m sub nivelul actual.

În perimetrul investigat au fost conturate mai multe intervenții moderne (a doua jumătate a sec. XIX - prima jumătate a sec. XX), constând îndeosebi în gropi umplute cu resturi menajere, dar și o groapă masivă de implantare a unui rezervor de păcură (datând din anul 1960, conform informațiilor oferite de locatarii blocului din vecinătate). Perioadei antice îi aparțin trei complexe: două morminte de înhumăție și un șanț de delimitare. M1 - înhumăție (groapă cu trepte laterale). Groapă de formă rectangulară (2,50 x 1,30 m), conturată la -1,55 m sub nivelul actual, care se restrânge la dimensiunile de 2,10 x 0,75 m prin trepte cruțate în pământul viu (la o cotă de -2,75 m). Adâncimea finală la care era depus defunctul este de -3,05 m. Spre deosebire de alte descoperiri din Tomis, acesta nu avea prevăzute alveole, interpretate adesea ca fiind destinate susținerii unor bârne de lemn. Orientare: E-V. Scheletul se afla într-o stare de conservare precară, depus în poziție decubit dorsal, cu mâinile pe lângă corp, fără sicriu și fără inventar. Dată: sec. III p.Chr. (?). M2 - înhumăție (groapă acoperită cu țigle). Groapă de formă neregulată (L. 1,65 m), conturată la -1,40 m sub nivelul actual, mai lată în zona capului defunctului (0,50 m), cu restrângerea maximă la capătul picioarelor acestuia (0,40 m). Adâncimea finală a complexului este de -1,70 m. Groapa a fost realizată strâmt, cât să încapă defunctul, peste care s-au depus mai multe țigle, majoritatea deplasate (căzute în interior). Capul era acoperit de două țigle, una dispusă pe verticală și una pe orizontală. Orientare: NE-SV. Scheletul se afla într-o stare de conservare relativ bună, depus în poziție decubit dorsal, oasele picioarelor fiind deplasate. Fără sicriu și fără inventar. Dată: sec. II-III p.Chr. (?). C1 - șanț de delimitare a ariei funerare. Decaparea generală a permis conturarea unui șanț de mari dimensiuni în jumătatea de N a suprafeței cercetate, afectat parțial în partea de E de o groapă modernă. Acesta a fost realizat cu scopul de a delimita o arie funerară, marcată prin cele două morminte identificate (M1 și M2). Poziția mormintelor față de șanț indică întinderea ariei către S, ele fiind amplasate în colțul de N-E. Având în vedere surprinderea parțială a complexului, pentru o imagine cât mai clară asupra formei și a succesiunii stratigrafice, s-au practicat trei sonde, două dispuse în partea de E (α , β) și unul în partea de V (γ). Astfel, s-a putut stabili faptul că orientarea acestuia este aproximativ E-V (segmentul de N) și face un cot către S-E (segmentul de

E) pentru a forma colțul în care erau amplasate cele două morminte. Profilele obținute au permis constatarea unor diferențe între cele două segmente, atât în modul de realizare, cât și în straturile de umplere. Segmentul de N a fost săpat în forma literei „V”, cu baza dreaptă, atingând adâncimea maximă la -3,10 m sub nivelul actual. Primul strat de umplere era destul de compact, sărac în materiale arheologice și reprezenta funcționarea propriu-zisă a șanțului. Peste acesta se afla un strat de pământ întărit, format probabil prin colmatarea pereților și desfășurarea primelor acțiuni de umplere asociate cu dezafectarea. Următorul strat prezenta o consistență afânată și s-a remarcat printr-o abundență de materiale arheologice atât ca număr, cât și ca varietate. Majoritare sunt fragmentele ceramice lucrate la roată, provenite de la recipiente precum amfore, ulcioare, castroane, boluri, farfurii, căni, etc. Din categoria obiectelor de lut lucrate în tipar, s-au recuperat câteva fragmente de la opaițe, altare, statuete de lut, dar și două fragmente de la un vas zoomorf cu reprezentarea unui berbec. Nu lipsesc nici obiecte de metal sau os. Acestor categorii de materiale li se adaugă fragmente de la țigle, olane și cărămizi, pietrele fiind rare și, în general, de mici dimensiuni. Din aceeași umplutură s-au extras patru monede din metal comun: două romane provinciale de tip pseudo-autonom, dintre care una bătută la Tomis (datată în perioada Antoninilor) și una la Callatis (sec. I-III p.Chr.), apoi un nummus de la Maximinus II (Heraclea, a. 310-311), ultima fiind ilizibilă. Moneda de la începutul sec. IV p.Chr. constituie un terminus ante quem pentru dezafectarea șanțului. Varietatea materialului arheologic recuperat din acest strat sugerează o umplutură acumulată dintr-un punct apropiat, poate o casă dezafectată la începutul sec. IV p.Chr., când probabil s-a renunțat la practica de marcarea a ariilor funerare cu șanțuri. Segmentul de E se remarcă printr-o adâncime mai mică și o umplutură mai omogenă, cu rare fragmente ceramice. Amintim descoperirea în colmatarea acestuia a unei monede emisă de Vespasian pentru Domițian, datată în anul 76. În sfârșit, umpluturile celor două segmente au fost sigilate de un strat de pământ gălbui întărit. Lista monedelor descoperite în șanț: 1. OR; Callatis, pseudo-autonomă, tip Kybele șezând pe tron; datare sec. I-III (dar mai probabil II, poate chiar III); context - C1, sondaj γ, -1,40 m; 2. OR; Tomis, pseudo-autonomă, tip Hermes cu pungă și caduceu; datare perioada Antoninilor; context - C1, sondaj α, -1,55 m, lângă profil E (zona cu arsură); 3. OR; Tomis ?; elenistică sau romană provincială; context - C1, sondaj α, -1,90 m (lângă profil N); 4. AE (as); Vespasian pentru Domițian; Roma; tip AEQVITAS AVGVST; anul 76; context - C1, sondaj β, -1,85 m (la capătul de S al șanțului); 5. AE (nummus); Maximinus II; Heraclea; tip GENIO IMPERATORIS; anii 310-311; context - C1, sondaj γ, -1,80 m, spre sondaj α, lângă profil N. Cercetările arheologice preventive de pe Str. Sarmizegetusa, nr. 1 ilustrează foarte bine complexitatea topografiei necropolei romane a Tomisului, cel puțin în zona centrală a Constanței. După cum s-a constatat și în cursul cercetării preventive din anul 2016 de pe strada Dacia, nr. 1 B (teren situat în imediata apropiere), cronologia descoperirilor arată o continuitate a folosirii spațiului în secolele II-IV p.Chr., cu foarte rare suprapuneri între morminte și cu puține intervenții mai târzii (sec. VI p.Chr.). Șanțurile de delimitare a ariilor funerare sunt în această zonă de mari dimensiuni și funcționează doar în perioada de început a necropolei (sec. II, cel târziu prima jumătate a sec. III p.Chr.), fiind abandonate treptat și nivelate intenționat către sfârșitul sec. III - începutul sec. IV p.Chr.

Informații suplimentare online

[Raportul 6007 din cronica.cimec.ro](http://raportul6007.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
